

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

TANRI MİSAFİRİ (1927)

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

İçindekiler

Tanrı Misafiri
Yaseminli Yuva
Deniz Banyosu
Münzevinin Esrarı
Yanakların Taksimi
Gece Ziyaretçileri
Su Çekme, Bulaşık Yıkama
Şapka Duası
Bir Aile Meselesi
Medenî Günahlar
Bir İstifa
Neler Göreceğiz?
Bir Centilmen
Porselen Çay İbriği
Hatıra Defteri
Kesatlık
Bir Modern Genç Kız
Sinema, Çocuk ve Sokak
Biçilmiş Kaftan
Bir Artist
Diplomasız Doktor
Hasta Çocuk
Bir Gümrük Kaçakçılığı

Hakkında

Reşat Nuri Güntekin'in ilk defa 1927 yılında İkbal Kütüphanesi tarafından yayımlanan *Tanrı Misafiri* adlı öykü kitabı toplamda yirmi üç öyküden oluşmaktadır. Daha sonraki dönemlerde müellifin söz konusu yazınsal yapıtı 2008 yılında İnkılap Yayınları tarafından yeniden yayımlanmıştır. 1953 yılında Hadise Yayınevi tarafından *Harabelerin Çiçeği* adlı romanla birlikte yayımlandıktan sonra müstakil bir kitap olarak yeniden yayımlanmıştır. Müstakil yirmi üç öykünün her birinde Türk toplumunu oluşturan dinamiklerin irdelendiği müşterek izlekler konu edilmektedir. Yalan, sahtekârlık, düzenbazlık, aldatma ve aldanma gibi temaların yoğunlukla işlendiği eserde Türk toplumunun toplumsal olarak yozlaşması irdelenir ve çeşitli vakalarla bu temalar okurun gözleri önüne serilir. Yazarın 1919 yılında yayımlanmış ikinci öykü kitabı olan *Roçild Bey* de bu öykü kitabında «Bir Centilmen» başlığıyla yayımlanmıştır.

TANRI MİSAFİRİ

Kişiler

<i>Hacı Ali Efendi</i>	Bursa'nın en eski ve varlıklı ailelerindedir.
<i>Müzeyyen</i>	Hacı Ali Efendi'nin yakınıdır.
<i>Elif</i>	Konağın aşçısıdır.
<i>Hacı Hafız İlyas</i>	Anlatının başkarakteri başkalarını sömüren bir softadır.
<i>Hacı Hafız Yunus</i>	Hacı Hafız İlyas'ın babasıdır. Softadır.
<i>Kudsiye</i>	Hacı Ali Efendi'nin kayınvalidesidir.
<i>Hayriye Hanım</i>	Mahalle imamının eşidir.
<i>Sahure Hanım</i>	Hacı Ali Efendi'nin eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Hacı Hafız İlyas'ın Konağa Gelmesi Bursa'nın eski ve varlıklı bir ailesine mensup olan Hacı Ali Efendi'nin kapısı bir gün şiddetli bir şekilde çalmaya başlar. Herhangi bir misafir beklemeyen Hacı Ali Efendi kapıyı merak içinde açar. Karşısında mahcup ve sefil bir softa bulan Hacı Ali Efendi ona kim olduğunu sorar. Konağa gelen kişi Hacı Hafız İlyas'tır. Hacı Hafız İlyas'ın babasıyla Hacı Ali Efendi'nin babası Muğla'da tanışmışlardır. Babasının birkaç yıl önce vefat ettiğini söyleyen Hacı Hafız İlyas, işsizlikten dolayı İstanbul'a gitmekte olduğunu ve Bursa'ya gelmişken aileyi görmeye karar verdiğini söyler. Hacı Ali Efendi manevi oğlu olarak gördüğü Hacı Hafız İlyas'ı evine kabul eder ve onu iyi bir şekilde ağırlar. Hacı Hafız İlyas'ın babasının nefesinin kuvvetli olduğu ve hatta kendisinin keramet sahibi olduğu yerel halk arasında bir efsane gibi konuşulmaktadır. Hacı Hafız İlyas konağın bahçesine kurulur ve bütün gününü dua okuyup, ilahi söyleyip namaz kılarak geçirir. Aradan yaklaşık olarak bir hafta geçmiş olmasına rağmen Hacı Hafız İlyas'ın İstanbul'a gideceğine dair herhangi bir emare görülmez. Bunun yanında çok fazla yemek yediği, Hacı Ali Efendi'ye ait tütünleri içtiği, mutfağı ve evin diğer odalarını karıştırdığı görülür. Hacı Ali Efendi onu kovmak istese de kayınvalidesi Kudsiye, bir din insanının evden kovulamayacağını ve aksi takdirde komşuları tarafından dışlanacaklarını söyler.

Hacı Hafız İlyas'ın Konağa Yerleşmesi Aradan günler geçmiş olmasına rağmen Hacı Hafız İlyas'ın İstanbul'a gitmek için herhangi bir girişimde bulunmadığı ve eve iyice yerleştiği görülür. En sonunda Hacı Hafız İlyas konağın aşçısı Elif'i ve mahalledeki diğer kızlarla evlenmek ister. Odasının anahtar deliğinden Elif'i gözetler. Hacı Ali Efendi onu bizzat bir vapura bindirip göndermek ister. Bursa mebusu aracılığıyla ona İstanbul'da iş bulunur. Hacı Ali Efendi Hacı Hafız İlyas'ı Demirtaş istasyonuna götürüp trene bindirir. Artık ondan kurtulduğunu düşünse de Hacı Hafız İlyas'ın iskelede vapur biletini sattığını ve geri dönmek üzere olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Hacı Ali Efendi ailesiyle birlikte Çekirge'deki Aziz Efendi kaplıcalarına gitmeye karar verir. Evde yalnızca Elif kalır ve Hacı Ali Efendi onu softayı eve almaması konusunda tembihler. Hacı Hafız İlyas konağın kapısını ısrarla çalar ve Elif'in vicdanını yumuşatmaya çalışır. Kendisi de kimsesiz olan Elif Hacı Hafız İlyas'a acır ve yarın sabah konağı terk etmesi şartıyla onu içeri alır. Gazeller ve ilahiler söylendiği bir sırada Hacı Hafız İlyas Elif'in üstüne atılır ve onu taciz etmeye başlar. Uzun süre mukavemet gösterdikten sonra Elif Hacı Hafız İlyas'a teslim olur. Konakta yaşananları duyan Hacı Ali Efendi hiç vakit kaybetmeden konağa döner ve Hacı Hafız İlyas'ı zor kullanarak konaktan atar. Bir süre sonra polis ve mahalle imamı konağa gelip darp edilmiş olan Hacı Hafız İlyas'ın davadan vazgeçtiğini ancak iyileşene kadar ona konakta bakılması gerektiğini söylerler. Ceza almaktan kurtulmak amacıyla Hacı Ali Efendi Hacı Hafız İlyas'a konağında bakmayı kabul eder. Ancak hemen ardından evi terk eder. Hacı Hafız İlyas'ı bir daha konağa almayacağı konusunda eşi üzerine yemin etmiş olan Hacı Ali Efendi Sahure Hanım'a nikahlarını tazelemeleri gerektiğine dair bir mektup yazar. Aynı zamanda gittiği yerde yeni bir iş aramaktadır.

Tema

Aldatma *Tanrı Misafiri* adlı öyküde Reşat Nuri Güntekin, Hacı Hafız Yunus'un oğlu olan ve softalıkla geçimini sağlayan Hacı Hafız İlyas'ın, Bursa'nın varlıklı ailelerinden birine mensup olan Hacı Ali Efendi'yi kandırıp nasıl sömürdüğünü anlatır. Muğla'da işsiz kaldıktan sonra sözde iş bulmak amacıyla İstanbul'a gittiğini söyleyen Hacı Hafız İlyas Hacı Ali Efendi'nin konuğu olur. Ancak Hacı Hafız İlyas Hacı Ali Efendi'nin evine iyice yerleşir. Çeşitli yalanlarla, sahtekârlıklarla ve mahalle baskısını kendi lehine kullanarak eve iyice yerleşmeyi hatta ona sahip olmayı başarır.

Kişi İncelemesi

Hacı Hafız İlyas (Kapalı/Asosyal/Sorumsuz/Mantıklı) Muğla'nın namlı softalarından biri olan Hacı Hafız Yunus'un oğlu Hacı Hafız İlyas, babasının merhum olmasından sonra onun işini devralır. Ancak işsizlik bahanesiyle İstanbul'a gittiğini söyleyerek Bursa'da yaşayan Hacı Ali Efendi'nin evine yerleşir. Oldukça tembel, zevk düşkünü, sahtekâr, yalancı ve insanları sömürmekten çekinmeyen bir tiptedir. Hacı Ali Efendi'nin vicdanını ve toplumsal yapıdaki duyarlılıkları kendi lehine kullanarak emek harcamadan hayatını idame ettirmeye çalışır. Hatta en sonunda evi tamamen sahiplenmeye varıncaya kadar bu sahtekârlığı devam ettirir. Kadınları taciz ve tecavüz edecek kadar arsızlaşır.

Oyunbaz "Hafız İlyas, kapının dışında lâpçinlarını çıkardı, heybesini, şemsiyesini kapının arkasına bıraktı. Ev sahibinin arkasından, korka korka yandaki misafir odasına girdi" (Güntekin 2008, 7).

Aldatıcı “– Vallahi, bu hayâ, bizim şimdiki kızlarda yok... Ben doğrusu pardon dedim, diyordu” (Güntekin 2008, 8).

Kurnaz “- Ben ona daha ziyade kızmaya başladım ya... Evin içinde, nerede tütün bulursa siler süpürür. Oturduğu odanın kapısından, ocak borusu gibi duman tüter... Sonra, ben odaya girince, sigarasını saklar. Geçen gün sigarayı, yastığın arkasına attı... Evimi yakacaktı az kalsın. Vazgeçtim ben böyle hürmet ve riayetten... Mutfakta karıştırdığı herzelere...” (Güntekin 2008, 13).

Cüretkâr “- Zamane kızları bunlar... Hani ziynete müteallik bir şey olmalı...” (Güntekin 2008, 18).

Sapık “Fakat hayır... O, yonca tarlasına saldıran aç bir eşek iştihasıyla kadının yanaklarını, yüzünü kemiriyor, parmaklarıyla vücudunun etlerini koparıyordu. Fakat Elif, güçlü kuvvetli bir kadındı. O da Hafızı yakalamıştı (...)” (Güntekin 2008, 20-21).

YASEMİNLİ YUVA

Kişiler

<i>Rasim</i>	Piyanisttir. İnalet'in akıl hocasıdır.
<i>İnalet Seza</i>	Anlatının başkarakteri şairdir. Varlıklı kadınları tuzağına düşürüp onlardan faydalanır.
<i>Müeyyet</i>	Aydınlı varlıklı bir erkek karakterdir. Pakize'nin eşidir.
<i>Pakize</i>	Müeyyet'in genç ve saf eşidir. İnalet'le bir gönül ilişkisi kurar.
<i>Hacı Fazıl</i>	Harp zengini bir tüccardır.
<i>Kalyopi</i>	Sevgililerin buluştuğu bir pansiyonun sahibidir.
<i>Mukaddes</i>	İnalet'in duygularını sömürdüğü evli ve varlıklı bir kadındır.

Detaylı Olay Örgüsü

İnalet'in Pakize'yi Baştan Çıkarması Harp zengini Hacı Fazıl'ın Nizam'daki köşkünde gece vakitlerinde davetliler eğlenmektedirler. Köşkün dışında bazı davetliler dans ederken bazıları da köşkün içinde poker oynamaktadır. Şair İnalet'le Piyanist Rasim davet sırasında yeni kurbanlarını ararlar. Aydın'da basit bir adliye memuruyken ticaret yaparak zenginleşmiş olan Müeyyet'in eşi Pakize İnalet tarafından ayartılacaktır. Zira Pakize Aydın'dan ilk defa dışarı çıkıp büyük bir şehir görmüştür ve henüz oldukça genç olduğundan gönül ilişkileri konusunda tecrübesizdir. İnalet Pakize'ye yanaşır ve onunla tanışır. Ona şiirler okur ve eski aşklarından bahsetmeye başlar. Oldukça narin, duygusal, romantik ve aşıkane konuşarak Pakize'yi etkilemeyi başarır. Hüseyin Siret'in bir şiirini kendi şiiriymiş gibi okur. Nurosmaniye'deki bir köşkte ikamet eden Müeyyet-Pakize çifti refah dolu bir hayat yaşamaktadır. Ancak İnalet'in etkisinde kalmış olan Pakize romansı bir aşk yaşamak ister. Şair İnalet'le Pakize farklı yerlerde rast gelirler. Ancak bu rastlantılar tesadüf değildir. İnalet Pakize'yi baştan çıkarmak için iyi bir plan yapmıştır. *Rafael* adlı romanda geçen aşk anlatısını kendi başından geçmiş gibi anlatan ve derin bir aşk acısı çekiyormuş gibi kendini gösteren İnalet Pakize'yi etkilemeyi başarır. Pakize'nin şikayetlerinden ve ruh halindeki değişimden durumu anlayan Müeyyet, eşinin kiminle kırıştırdığını ve kimin etkisinde kaldığını öğrenmek ister. Zira Müeyyet de eski bir çapkındır.

İnalet'le İlgili Gerçeğin Ortaya Çıkması Şair İnalet Piyanist Rasim'le birlikte Pakize'yi istenilen kıvama getirmeyi başarırlar. Pakize'yi, uğruna ölmeyi düşündüğü eski sevgilisine benzettiğini söyleyen İnalet onu görmek ister. Sözde eski sevgilisiyle Göksu'da yaptığı gondol gezilerinden ve Yasemin Yuva'da nasıl seviştiklerinden bahsederek Pakize'yi tamamen etkisi altına alır. Pakize'yi tamamen manevi duygularla sevdiğini, tensel ya da maddi hiçbir beklentisi olmadığını dile getirir. Başlangıçta Pakize eşini aldatmaktan korkar ancak İnalet'in beslediği duyguların saf ve temiz duygular olduğuna inandığından onunla görüşmekten ve konuşmaktan vicdanı olarak rahatsız olmaz. Eski bir çapkın olan Müeyyet tecrübelerinden faydalanarak Pakize'nin İnalet'e yazdığı mektubu ele geçirir. Pakize'nin İnalet'le cumartesi günü saat dörtte Büyükdere'deki Yaseminli Yuva'da buluşacağını öğrenir. Müeyyet Pakize'nin saflığına içten içe güler. İnalet'le ilgili gerçeği ona göstermek konusunda karardır. Pakize, İnalet'in son defa eski sevgilisini gördüğünü söylediği yere gitmek için hazırlanır. Fakat evden çıkacağı sırada Pakize Müeyyet'i karşısında bulur. Müeyyet Pakize'ye havanın çok güzel olduğunu, böylesi güzel bir günde ticari işlerle uğraşmak istemediğini ve kendisini çok ihmal etmiş olduğunu söyler. Müeyyet Pakize'yi gezintiye çıkarır ve ona eski aşkıdan bahsettiği gibi aynı zamanda şairane sözler söyler. Eşinin bir tür romantik bir bunalım içinde olduğunu fark eden Müeyyet ona karşı oldukça

temkinli ve uzlaşmacı davranır. En sonunda Müeyyet Pakize'yi Madam Kalyopi'nin pansiyonuna götürür. Burası çapkın erkeklerin sevıştikleri kadınları getirdikleri bir mekândır. Müeyyet Pakize'nin mekânı iyice görüp hissetmesini sağlar. Ardından Madam Kalyopi'yle özel olarak görüşür. Bir süre sonra pansiyona İnyet'in geldiği görülür. İnyet'in Madam Kalyopi'ye borcu vardır ve daha önce tuzağa düşürdüğü birçok kadını buraya getirdiği anlaşılır. İnyet Kalyopi'ye yeni bir kadın bulduğunu ve onun birazdan buraya geleceğini söyler. İkili arasında geçen bütün konuşmaları Pakize duyar. Müeyyet Pakize'ye önemli bir ders verir. Müeyyet Pakize'ye henüz çok genç ve tecrübesiz olduğunu söyler. Ancak kendisinin de bazı hataları olduğunu kabul eder. Müeyyet Pakize'nin henüz hayaller dünyasında yaşayan bir çocuk olduğunu ve zaman zaman onun romantizm açlığını doyurması gerektiğini kabul eder.

Tema

Hayal *Yaseminli Yuva* adlı öyküde Aydın'dan ilk defa İstanbul'a gelmiş evli bir kadın olan Pakize'nin kentli kadın avcılarının biri tarafından kandırılması anlatılır. Şair İnyet Pakize'yi şiirler okuyarak ve aşk öyküleri anlatarak etkisi altına alır. Aşk şiirlerine ve öykülerine kendini aşırı derecede kaptırılmış olan Pakize romantizm açlığına kapılır. Pakize'nin eşi Müeyyet eşinin durumunu anlar ve ona gerçeği göstermeye karar verir. Romantik hülyalarını gerçekleştirmek isteyen Pakize'nin nasıl bir hataya sürüklendiği kendisine gösterilir. Zira Şair İnyet aslında varlıklı kadınları kendine aşık edip onlardan faydalanan düşük karakterli bir kişidir.

Kişi İncelemesi

İnyet Seza (Kapalı/Asosyal/Sorumsuz/Mantıklı) İstanbul'da yaşayan İnyet Seza şiir ve edebiyatla ilgilenmektedir. Akıl hocası olan Piyanist Rasim'in öğretileri sayesinde zengin ve kentli kadınları kendine aşık edip onlardan maddi ve manevi olarak faydalanmaktadır. Kadınları romantik hülyalarla aldatan İnyet Seza şiiri ve edebiyatı bir araç olarak kullanır. Yalancı, düzenbaz, vicdansız, sorumsuz, güvenilmez, hedonist ve özenti bir tiptedir. Yirmi dört yaşındaki genç karakter, Mukaddes adındaki varlıklı bir kadınla birlikte yaşıyor olsa da Pakize'yi de tuzağına düşürmek ve ondan faydalanmak ister. Başkalarına ait olan şiirleri kendine aitmiş gibi okur ve başkalarına ait olan öyküleri de bizzat kendisi yaşamış gibi anlatır.

Oyuncu “«Allah belanı versin teres! Tam dakikasını buldun!» diye söylendi. Onlar, karı-koca önde piyanist ile şair arkada, yola düştüler” (Güntekin 2008, 37).

Düzenbaz “Amma tuhaf anlatıyorsun ha... Bu tesadüfü beraber hazırladık. Hatta sana bir de beleşten loca tedarik ettim” (Güntekin 2008, 39).

Kurnaz “İnyet Seza, karşıdan işaretle havadis soran piyanist Rasim'e «Pupa yelken gidiyoruz» manasına gelen gizli bir işaretle cevap verdi. Sonra ağır ağır başını sallayarak devam etti” (Güntekin 2008, 45).

Yalancı “- Havadisler mükemmel üstat. İşler gayet tıkırında gidiyor. Kadıncağzın başını döndürmeye başladığını hissediyorum. Aklıma birdenbire «Rafael» romanı geldi. Onu kendi sergüzeştim gibi anlatmaya başladım. Beni hayatı kırılmış bir âşık sanıyor ve acıyor” (Güntekin 2008, 47).

Umursamaz “- Uzun etme anacık... Arasına kahrımı çekiyorsun, ama benim de sana yardımım dokunuyor. – Ya ben sana yardım yapmıyorum? Üç defa kocakarı ile darıldın... Ben barıştırdım...” (Güntekin 2008, 73).

DENİZ BANYOSU

Kişiler

<i>İbrahim Baha</i>	Temyiz kurulundan emekli bir devlet memurudur.
<i>Doktor</i>	İbrahim Baha'nın yakın dostudur. Doktorluk yapar ve fakültede ders verir.
<i>Arif</i>	İbrahim Baha'nın kardeşinin oğludur.
<i>Afife</i>	İbrahim Baha'nın kendisinden yirmi beş yaş küçük olan eşidir.
<i>Hizmetçi</i>	Evin hizmetçisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

İbrahim Bey'in Arif'in Derslerini Aksattığını Öğrenmesi Temyiz kurulundan emekli olan İbrahim Baha Bey, akşam vakitlerinde Mühürdar'daki evinde geceliğini giymiş bir halde birlikte gezinmektedir. Evin hizmetçisi İbrahim Bey'e gelen misafiri takdim eder. Uzun bir aradan sonra Doktor İbrahim Bey'i ziyarete gelmiş ve onun durumunu öğrenmek istemiştir. Tıp Fakültesi'nde ders veren Doktor'a İbrahim Bey, yeğeni Arif'in derslerinin nasıl olduğunu sorar. Doktor İbrahim Bey'e Arif'i derslerde senede en fazla iki defa gördüğünü söyler. İbrahim Bey Arif'in çapkınlık yaptığını anlar.

İbrahim Bey'in Afife'nin Arif'le birlikte Olduğunu Öğrenmesi Hastasını muayene ettikten sonra Fikirtepe taraflarına gitmiş olan Doktor, her tarafta genç âşıkaların olduğunu ve onların neler yaptığını anlatır. Gezintisi esnasında tesadüfen bir ağacın altında Arif'i çıplak halde görmüş olan Doktor onun bir kadınla seviştiğini anlamıştır. Fakat Doktor Arif'in kiminle seviştiğini görememiştir. Arif'in eğitimi için fazlaca para harcayan İbrahim Bey onu cezalandırmaya karar verir. Ardından kapı çalınır ve İbrahim Bey'in eşi Afife'nin eve girdiği görülür. Doktor'u karşısında gören Afife korkuya kapılıp odadan uzaklaşır. İbrahim Bey Doktor'a Afife'nin bir süredir tinsel ve fiziksel bazı sorunlar yaşadığını ancak deniz banyosunun ona çok iyi geldiğini söyler. Ardından Arif de eve gelir. İbrahim Bey Arif'i derslerini ektiği ve çapkınlık yaptığı için azarlar. Arif İbrahim Bey'e Doktor'un gördüğü kadının yengesi olmadığına yemin eder.

Tema

Aldatma *Deniz Banyosu* adlı öyküde, kendinden yirmi beş yaş küçük bir kadınla evlenmiş olan İbrahim Bey'in eşi tarafından aldatılması anlatılır. Tinsel ve fizyolojik bazı sorunları olan Afife'ye deniz banyosu tavsiye edilmiştir. Ancak Afife, deniz banyosu yapma bahanesiyle eşinin yeğeniyle gizlice görüşmeye başlamıştır. Afife'nin İbrahim Bey'i aldattığı tesadüf eseri ortaya çıkar. Yaşça genç olan kadının İbrahim Bey'le evli olmaktan mutlu olmadığı ve onu Arif adındaki yeğeniyle aldattığı anlaşılır.

MÜNZEVİNİN ESRARI

Kişiler

Şeyh Nihanî Dağ başındaki dergâhın şeyhidir. Din istismarıyla bilhassa kadınları sömürür.
Afet On sekiz yaşında olan ve varlıklı olmak isteyen öksüz-yetim bir genç kızdır.
Vuslat Hanım Sömürerek ve kendini sömürterek varlıklı bir hayat yaşayan tecrübeli bir kadındır.

Detaylı Olay Örgüsü

Afet'in Şeyh Nihanî'ye Derdini Anlatması On sekiz yaşına girmiş olan Afet derdine derman bulmak amacıyla Şeyh Nihanî'yi dağ başındaki dergâhında ziyarete gelmiştir. Teyzesiyle birlikte yaşayan Afet, genç bir kız olmasına rağmen yoksulluktan muzdarip olduğunu dile getirir. Güzel kıyafetler giymek ve takılar takmak ister. Bahçeli köşkün hanımefendisi gibi ya da trende karşılaştığı Vuslat Hanım gibi ihtişamlı ve cesur olmak ister. Şeyh Nihanî Vuslat Hanım'ı tanır. Vuslat Hanım Afet'e varlıklı ve ihtişamlı bir kadın olmayı öğrenmesi için Şeyh Nihanî'yi görmesini tavsiye etmiştir.

Şeyh Nihanî'nin Afet'e İsteddiği Dersi Vermesi Şeyh Nihanî'yi birçok genç ve olgun kadın ziyaret etmiştir. Neredeyse her biri kendince derdine derman bulmuştur. Afet'in sorununu anlayan Şeyh Nihanî ona arzusunu yerine getirebileceğini ancak birkaç gün dergâhta kalması gerektiğini söyler. Ancak Afet, teyzesi tarafından merak edileceğini ve yalnızca bir gün kalabileceğini söyler. Ertesi sabah Şeyh Nihanî Afet'i uğurlar. Ancak Afet Şeyh Nihanî'ye kendisinden hiçbir şey öğrenemediğini söyler. Şeyh Nihanî Afet'e dün gece öğrenmesi gereken her şeyi öğrendiğini ve bu tecrübe sayesinde arzularına kavuşabileceğini söyler.

Tema

Aldatma *Münzevinin Esrarı* adlı öyküde, yoksulluktan yakınan genç bir kızın zengin olma hırısı ve bir şeyh tarafından kandırılması anlatılır. Bir tren yolculuğu sırasında karşılaştığı varlıklı ve özgüvenli bir kadın olan Vuslat Hanım'dan etkilenmiş olan Afet nasıl onun gibi olacağını öğrenmek ister. Vuslat Hanım'ın tavsiyesi üzerine Afet Şeyh Nihanî'yle görüşür. Şeyh Nihanî Afet'e istediği dersi

verebileceğini söyler ve dergahında onu bir gece ağırlar. Şeyh Nihanî'nin Afet'e erkekleri nasıl baştan çıkaracağını öğrettiği anlaşılır.

YANAKLARIN TAKSİMİ

Kişiler

Halit Bey Kırk yaşında baba olmuş kırk beş yaşındaki evli bir tüccardır.
Ferhunde Halit Bey'in otuz yaşındaki eşidir.
Cevat Halit-Ferhunde çiftinin beş yaşındaki oğludur.
Aşçıbaşı Halit-Ferhunde çiftinin evinde çalışan elli yaşındaki şişman bir aşçıbaşıdır. Boluludur.

Detaylı Olay Örgüsü

Halit Bey'le Ferhunde'nin Cevat'ın Yanaklarını Paylaşması Kırk beş yaşında bir tüccar olan Halit Bey, oyuncak bebeğinin potinlerini boyamakta olan beş yaşındaki oğlu Cevat'ı yanına çağırır. Halit Bey Cevat'a yanağından öpmesi karşılığında ona çikolata vereceğini söyler. Bunun üzerine Cevat Halit Bey'e yanağından öptürür. Ancak Halit Bey'in otuz yaşındaki eşi Ferhunde Cevat'ı fazla öpmemesini aksi halde çocuğu şımartacağını söyler. Ancak Ferhunde'nin Cevat'ın Halit Bey tarafından öpülmesini istememesinin asıl nedeni ağzının sigara kokmasıdır. Ferhunde Cevat'ı sigara kokan yanaklarından öpmek istemez. Bunun üzerine Halit Bey'le Ferhunde Cevat'ın yanaklarını bölüşürler. Çocuğun bir yanağını yalnızca Halit Bey diğer yanağını da sadece Ferhunde öpecektir.

Aşçıbaşı'nın Ferhunde'ye Ait Yanağı Öpmesi Akşama doğru Cevat Aşçıbaşı'nın yanına gelir. Cevat Aşçıbaşı'na hurma tatlısından yemek istediğini söyler. Aşçıbaşı Cevat'a hurma tatlısı karşılığında yanağından öpmek istediğini söyler. Cevat Aşçıbaşı'ya bir yanağının babasına diğer yanağının da annesine ait olduğunu söyler. Halit Bey zabitlerle ve imamlarla sohbet etmektedir. Cevat gözyaşları içinde onların yanına gelir. Halit Bey Cevat'a neden ağladığını söyler. Cevat Halit Bey'e Aşçıbaşı'nın annesinin yanağını öptüğünü söyler.

Tema

Çocukluk *Yanakların Taksimi* adlı öyküde varlıklı bir ailenin çocuğu olan Cevat'ın çocukluğu ve neden olduğu yanlış anlaşılma anlatılır. Halit Bey'in ağız sürekli sigara koktuğundan Ferhunde Cevat'ın onun tarafından öpülmesini istemez. Bunun üzerine çift çocuğun yanaklarını kendi arasında bölüşür. Fakat Ferhunde'ye ayrılan yanak Aşçıbaşı tarafından öpülür. Bunun üzerine Cevat ağlayarak babasının yanına gelir ve annesine ait olan yanağın Aşçıbaşı tarafından öpüldüğünü söyler.

GECE ZİYARETÇİLERİ

Kişiler

Rakım Efendi Altmış yaşındaki bir defterhane emeklisidir. Muazzez'in babasıdır.
Resmiye Hanım Elli beş yaşındaki kadın karakter Rakım Efendi'nin kız kardeşidir.
Muazzez Rakım Efendi'nin on altı yaşındaki kızıdır.
Lamia Resmiye Hanım'ın on yedi yaşındaki kızıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Kızların Sevgililerinin Olduğunun Öğrenilmesi Altmış yaşındaki defterhane emeklisi Rakım Efendi yatısı namazını kıldığı sırada evin kapısı şiddetli bir şekilde çalmaya başlar. Kapıyı açtığında elli beş yaşındaki kız kardeşi Resmiye Hanım'ı karşısında bulur ve kız kardeşi onu kolundan tutup evin içine çeker. Rakım Efendi'nin kızı Muazzez Resmiye Hanım'ın evinde misafirdir. Resmiye Hanım, kızı Lamia'yla Muazzez'in gece vakitlerindeki sohbetini gizlice dinlemiştir. İki kız arasında geçen konuşmadan onların gizlice birileriyle görüştüğünü anlamıştır. Resmiye Hanım'ın söylediğine göre kızlar sevgililerini gece herkes uyuduğunda gizlice odalarına almaktadırlar. Bilhassa Lamia sevgilisini çok sevmektedir.

Kızların Sözde Sevgililerinin Kim Oldukları Anlaşılması Rakım Efendi kızı tarafından ihanete uğradığını düşündüğünden öfkesinden ağlamaya başlar. Resmiye Hanım Rakım Efendi'den duruma

müdahale etmesini ve kızları sevgililerinden ayırmasını ister. Rakım Efendi Resmîye Hanım'a delikanlıların adını öğrenip öğrenmediğini sorar. Lamia'nın sevgilisi duldur. Bir süre önce eşini Beyrut'ta kaybetmiştir. Lamia'nın sevdiğini söylediği kişi Abdülhak Hamit'tir. Muazzez'inkiyse Tevfik Fikret'tir. Rakım Efendi Resmîye Hanım'a yarın sabah ilk iş olarak delikanlılarla görüşeceğini söyler. Resmîye Hanım Tevfik Fikret'in ölmüş olduğunu söyler. Bunun üzerine Rakım Efendi üzüntü ve öfkeyle karışık en azından ölmeden önce bir nikâh kıydırmış olmalarının iyi olmuş olacağını söyler.

Tema

Aldanma *Gece Ziyaretçileri* adlı öyküde kızıyla yeğenin arasında geçen bir konuşmayı yanlış anlamlandıran Resmîye Hanım'ın endişesi ve içine üşmüş olduğu gülünç durum anlatılır. Resmîye Hanım ağabeyi Rakım Efendi'ye, kızı Lamia'yla Muazzez'in gizlice birleriyle görüştüğünü duyduğunu söyler. Fakat kızların sözde sevgilileri aslında hayran oldukları edebiyatçılardır. Bunlardan biri Abdülhak Hamit diğeri de Tevfik Fikret'tir.

SU ÇEKME, BULAŞIK YIKAMA

Kişiler

Murat Anlatının başkarakteri kırk yaşın üzerindedir. Hasibe'nin eşidir.
Hasibe Murat'ın mülk sahibi eşidir. Murat'a evlilik sözleşmesi imzalatır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hasibe'nin Murat'a Evlilik Sözleşmesi İmzalatması Öfkeli bir mizaca sahip olan Murat, geçen kış eşiyle arasında geçmiş olan bir hadiseyi anlatır. Ters dikilen düğmeler yüzünden eşine çok kızmış olan Murat Hasibe'ye bağırmıştır. Hasibe de Murat'a aynı şekilde karşılık vermiştir. Tartışmanın kızışmasıyla Murat Hasibe'ye boş olmasını ve evi terk etmesini söylemiştir. Ancak Hasibe Murat'a evin kendisine ait olduğunu söyler. Bunun üzerine Murat evi terk eder ancak eşinden ayrıldığına pişman olur. Murat Hasibe'yle barışıp onunla yeniden evlenebilmek için günlerce uğraşır. En sonunda Hasibe Murat'ı onu bir şartla affedeceğini söyler ve imzalaması gerektiği sözleşmeyi verir. Sözleşmeye göre bundan böyle su çekme, etrafı temizleme ve bulaşık yıkama işlerini Murat yapacaktır.

Murat'ın Evlilik Sözleşmesini Feshettirmesi Başlangıçta Hasibe'nin bu isteğine karşı çıkan Murat zaman içinde yumuşar ve sözleşmeyi imzalar. Yeniden evlenilir ve Murat sözleşmedeki maddeleri yerine getirmeye başlar. Kendisine yüklenmiş olan görevler Murat'a çok ağır gelir. Bunun üzerine Hasibe'nin sözleşmeden vazgeçmesini sağlayacak bir yol arar. En sonunda aradığı çözümü bulur. Murat Hasibe'yi kendisine iş yaptırmış olduğuna pişman eder. Su kovasını kuyuya düşürür, bulaşıkları yıkarken kırar ve herkesin önünde temizlik yapar. Anlaşma maddelerindeki açıklardan faydalanan Murat Hasibe'nin sözleşmeyi feshetmesini sağlar. Hasibe Murat'a çok kızar ve üzülür. Uzun uğraşlar sonunda Murat Hasibe'nin gönlünü almış olduğunu söyler.

Tema

Evlilik *Su Çekme, Bulaşık Yıkama* adlı öyküde anlaşmazlığa düşen bir çiftin boşanması ve yeniden evlenmeleriyle birlikte ev işleri yapmaya başlayan erkeğin yaşadığı zorluklar anlatılır. Gömleğinin düğmelerinin yanlış dikilmesi sonucunda eşinden ayrılan Murat, bir süre sonra onunla yeniden evlenmek ister. Fakat Hasibe Murat'a, evlilik sözleşmesi imzalaması şartıyla yeniden onunla evlenebileceğini söyler. Sözleşmeye göre Murat'ın bazı ev işlerine yardım etmesi gerekmektedir. Yaptığı işlerin yükü altında ezilen Murat bunları yapmaktan kurtulmanın bir yolunu bulur.

ŞAPKA DUASI

Kişiler

Nihat Nadir Efendi'nin yedi yaşındaki oğludur.
Nadir Efendi Elli beş yaşındaki adliye memurudur.
Ahmet Efendi Siverek'e tayin edilen bir memurdur ve Nadir Efendi'nin arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Baba ve Oğlun Vapur Yolculuğu Üsküdar vapur güvertesinde bulunan yedi yaşındaki Nihat'la elli beş yaşındaki babası Nadir Efendi, kaynanaya bayram tebriki için gitmektedirler. Nihat Nadir Efendi'ye simit ve gazoz istediğini söyler. Ancak Nadir Efendi Nihat'a çok fazla yemek yediğini ve gazozların ilaçlı olduğunu söyleyerek onun isteklerini geri çevirir. Nadir Efendi Ahmet Efendi'yle konuşmaktadır. Siverek'e yeni atanmış olan Ahmet Efendi'den bilgi almaya çalışır. Nihat'ın güverteden denize doğru sarktığını fark eden Nadir Efendi, parmaklıklardan aşağı sarkmaması konusunda onu uyarır.

Nadir'in Nihat'a, Nihat'ın da Nadir'e Ders Vermesi En sonunda uyarılarını dinlemeyen Nihat'ın şapkasını Nadir Efendi alır. Nadir Efendi Nihat'a yaramazlık yaptığı için şapkasının uçtuğunu söyler. Daha sonra Nihat'tan gözlerini kapamasını ve şapka duası okumasını ister. Anlamsız şeyler mırıldandıktan sonra elindeki şapkayı Nihat'ın başına koyan Nadir Efendi ona bir daha yaramazlık yapmamasını tembihler. Kızkulesi dolaylarında Nihat Nadir Efendi'den şapka duası okumasını ister. Zira Nihat Nadir Efendi'yle Ahmet Efendi'nin şapkasını denize atmıştır. Şapkalarının yerlerinde olmadığını ve denizde gözden kaybolduğunu gören Nadir Efendi söylemiş olduğu yalandan pişman olur.

Tema

Yalan Şapka Duası adlı öyküde, vapurun güvertesinden aşağı sarkan oğluna yaptığı uyarıların dinlenmesi için yalan söyleyen bir babanın yaşadığı gülünç olay anlatılır. Güvertenin parmaklıklarından aşağı sarkan oğluna şapkasının denize düştüğünü söyleyen baba şapka duasıyla onu geri getirdiğini ve bir daha parmaklıklardan aşağıya sarkmamasını söyler. Ancak bu mucizeye yeniden tanık olmak isteyen Nihat Nadir'in şapkasını denize atar ve ondan şapkayı duayla geri getirmesini ister.

BİR AİLE MESELESİ

Kişiler

<i>Hasan Necdet</i>	Anlatının başkarakteri ve anlatıcısı telgrafhane kâtibidir.
<i>Ramazan Ağa</i>	Telgrafhane hademesi altmış beş yaşındadır. Müdürün babasıdır.
<i>Müdür</i>	Telgrafhane müdürüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Hasan Necdet'in Telgraf Kâtibi Olarak İşe başlaması Memuriyette sadrazamlığa kadar yükselebileceğini sürekli başkalarından duymuş olan Hasan Necdet okulu bitirir bitirmez telgraf kâtibi olur. Edirne'deki bir kazada görevlendirilen Hasan Necdet telgrafhane ortamından ve çalışanlardan bahseder. Telgrafhane müdürü oldukça resmi ve kibirli bir adamdır. Onun aksine telgrafhane hademesi olan Ramazan Ağa ise oldukça patavatsız ve şımarıktır. Bütün ciddiyetsizliği ve gevşekliğine rağmen telgrafhanedeki müdür ve çalışanlar ona hiçbir şey diyemez.

Hasan Necdet'in Telgrafhane Müdürünün Babasını Azarlaması Bir gün odasında çalışan Hasan Necdet'e Ramazan Ağa, çalışırken türkü söylememesini uygunsuz bir üslupla dile getirir. Bunun üzerine Hasan Necdet Ramazan Ağa'nın boğazına yapışır ve onu odasından kovar. Bir süre sonra müdürün odasından bağırışmalar ve tokat sesleri duyulmaya başlar. Yan odadan sesleri dinleyen Hasan Necdet, müdürün Ramazan Ağa tarafından dövüldüğünü anlar. Hasan Necdet odaya girdiğinde müdür ona herhangi bir sorun olmadığını ve seslerin başka bir yerden geldiğini söyler. Çalışanlar Hasan Necdet'e Ramazan Ağa'nın müdürü dövdüğünü, zira Ramazan Ağa'nın müdürün babası olduğunu söylerler.

Tema

Güç *Bir Aile Meselesi* adlı öyküde, Edirne'deki bir kazada bulunan telgrafhaneye kâtip olarak atanan Hasan Necdet'in hademeyi dövmesi ve kısa süre sonra dövdüğü kişinin telgrafhane müdürünün babası olduğunu anlaması anlatılır. Bir hademe olmasına rağmen telgrafhane müdürünün babası olan Ramazan Ağa kurumun asıl yöneticisidir. Telgrafhanenin müdürü dâhil bütün çalışanlara emir verebilmektedir ve çalışanlar ona karşı tam bir itaat halindedirler.

MEDENİ GÜNAHLAR

Kişiler

<i>Misafir</i>	Valilikten ayrılmış olan karakter Mithat'ın babasıdır.
<i>Ev Sahibi</i>	Elli beş altmış yaşlarındaki bir alafanga iş insanıdır.
<i>Mithat</i>	Misafir'in her yönüyle örnek alınabilecek oğludur. Yirmi yedi yaşındadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Misafir'in Ev Sahibi'ne Oğlu Mithat'a Kızını Neden Vermediğini Sorması Valilikten ayrılmış Misafir, elli beş altmış yaşları arasında olan alafanga bir iş adamının evine gelmiştir. Misafir, bir hafta önce oğlu Mithat'a Ev Sahibi'nin kızını istemiş olduğunu ancak kendilerine bir hafta beklemelerinin söylendiğini hatırlatır. Ev Sahibi Misafir'i doğrular ve bu süre zarfında Mithat hakkında tahkikat yaptıklarını söyler. Ev Sahibi Misafir'e yapmış olduğu tahkikatta Mithat'ın çok iyi bir iş teklifini arkadaşını işinden etmemek için kabul etmediğini, herkesin önünde bir dostunun yalanını ortaya çıkardığını, gece vakitlerinde tacize uğrayan bir kadını tek başına külhanbeylerinin elinden kurtardığını, onun hiç eğlence mekânlarına gitmediğini ve hiçbir kadınla görülmediğini söyler. Misafir, oğlu hakkında söylenen şeylerden gurur duyar ve Ev Sahibi'ne kızını neden Mithat'a uygun bulmadığını sorar.

Ev Sahibi'nin Misafir'e Kızını Neden Vermediğini Anlatması Ev Sahibi Misafir'e; arkadaşının iyiliği için çok iyi bir iş teklifini reddeden kişinin zayıf olduğunu, yalan söylemenin zamanın bir gerekliliği olduğunu, külhanbeyleriyle gözünü budaktan ayırmadan kavga eden kişinin can güvenliğinin olmadığını, hiç eğlenmeyen ve kadınlarla birlikte olmayan bir erkeğin kızını mutlu edemeyeceğini söyler. Zira Mithat'ın hiç içki ya da sigara içmemesinden de hasta olduğu anlamını çıkarır. Bunun üzerine Misafir Ev Sahibi'ne kızını Mithat'a uygun görmemiş olmakta haklı olduğunu zira tamamen başka dünyalara ait olduklarını söyler.

Tema

Çatışma *Medenî Günahlar* adlı öyküde, çocuklarının evlenmesi konusunda görüşen iki ailenin dünya görüşü farklılıkları anlatılır. Misafir'in oğlu Mithat idealist ve dürüst bir karaktere sahiptir. Aynı zamanda dünyevi zevklerden ve hedonist bir yaşam tarzından da tamamen uzak durmaktadır. Ancak Ev Sahibi, kızını böyle bir kişiye veremeyeceğini söyler. Zira Ev Sahibi Mithat'ı yaşanan çağın dinamiklerine uyumlu bulmaz ve kızının mutlu olmayacağını düşünür.

BİR İSTİFA

Kişiler

<i>Öğretmen</i>	Askerlikten yeni terhis olmuş bir öğretmendir.
<i>Müdür</i>	Mektebin müdürüdür.
<i>Öğrenci</i>	Arabacı babası hapiste olan öğrencidir.
<i>Sarışın</i>	Fitik ameliyatı geçirmiş öğrencidir.
<i>Gözlüklü</i>	Babası şehit olmuş olan öğrencidir.
<i>İyi Giyimli</i>	Ebeveynleri boşanmış olan öğrencidir.
<i>Vehbi Efendi</i>	Merhum babaannesinin sandıktaki kavurmalarını yiyen öğrencidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Öğrencilerin En Mutlu Günleri Askerden yeni terhis olmuş bir öğretmenin mektepteki ilk günüdür. Öğretmen öğrencilerinden en mutlu oldukları günü anlatmalarını ister. Öğrencilerden biri babasının hapse girdiği günün en mutlu günü olduğunu söyler. Zira öğrencinin babası bir arabacıdır. Eve sürekli sarhoş gelir ve aile üyelerine şiddet uygular. Onun hapiste geçirdiği zamanlarda anne ve çocuklar rahat bir uyku uyuyabilmişlerdir. Sarışın öğrenciyse Gureba Hastanesi'nde yattığı günlerin en güzel günler olduğunu söyler. Fitik ameliyatı olup çok acı çekmiş olsa da hastanedeki rahat yatak ve düzenli olarak verilen yemekler onu çok mutlu etmiştir. Gözlüklü öğrencininse en mutlu günü babasının şehit olduğu gündür. Zira babası şehit olduktan sonra eve para gönderilmiş ve gözlüklü öğrenci parayla alınan yemek sayesinde karnını doyurmuştur. İçtiği çorbaya göz yaşları da karışmıştır. İyi giyimli öğrenciyse babasının annesinden ayrıldığı günün en mutlu günü olduğunu söyler. Zira babasının annesinden ayrılmasından sonra annesi paşa babasından aylık almaya başlamıştır. Vehbi

Efendi'yse babaannesinin ölümünden sonra onun sandığında saklı olan kavurmaları yediğini ve en mutlu günün o gün olduğunu söyler.

Öğretmen'in İstifa Etmesi Teneffüs zili çaldığında Öğretmen Müdür'ün odasına girer ve elindeki bir belgeyi ona verir. Bu belge Öğretmen'in istifa dilekçesidir. Müdür Öğretmen'e neden istifa ettiğini sorar. Öğretmen Müdür'e öğretmen olabilmesi için daha katı bir kalbe sahip olması gerektiğini ve bundan dolayı jandarma olacağını söyler. Daha fazla acı ve şiddet gördükten sonra öğretmenliğe hazır olabileceğini dile getirir.

Tema

Mutluluk Bir *İstifa* adlı öyküde mutluluk kavramının ne kadar değişken olduğu anlatılır. Öğretmen olarak atandığı mektepteki ilk gününde Öğretmen öğrencilerden en mutlu oldukları günü anlatmalarını ister. Dinlediği anılar oldukça trajiktir fakat bu trajik olaylar küçük çocuklar için iyi şeylere vesile olmuştur. Çocukların mutluluklarının bile felaketlerle dolu olduğunu gören öğretmen meslekten ayrılır. Zira öğretmen olabilmek için yeterince sert ve katı olmadığını anlar.

NELER GÖRECEĞİZ?

Kişiler

<i>Müddeiumumi</i>	Görülen davanın savcısıdır.
<i>Hâkim</i>	Görülen davanın hâkimidir
<i>Şehber Hanım</i>	Faik Bey'in avukatıdır.
<i>Faik</i>	Davalı taraftır.
<i>Adile Hanım</i>	Davacı taraftır. Faik Bey'in kayınvalidesidir.
<i>Katina</i>	Faik Bey'in Rum asıllı hizmetçisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Şehber Hanım'ın Faik Bey'i Savunması Müddeiumumi Hakim'e Faik Bey'in işlemiş olduğu suçları sıralar. Faik, kayınvalidesi Adile Hanım'ı darbetmiş, iki dişinin kırılıp bir tutam saçının yolunmasına neden olmuştur. Müddeiaaleyh Vekilesi Şehber Hanım Faik Bey'i savunur ve suçlamaları reddeder. Zira Şehber Hanım'a göre Adile Hanım Faik Bey'i kışkırtmış ve baskı altına almıştır. Her kaynananın damatlarını zor duruma soktuğunu ve onların sınırlarıyla oynadığını söyler. Şehber Hanım'ın dava konusundan uzaklaşması üzerine kendine gelmesi için bir ara verilir. Ardından duruşma yeniden başlar. Şehber Hanım Adile Hanım'ın saçlarının ve dişlerinin takma olabileceğini ve damadını zor duruma sokmak için böyle bir oyuna başvurmuş olabileceğini iddia eder.

Şehber Hanım'ın Adile Hanım'ı Savunması Ardından Faik Bey Şehber Hanım'ın kulağına bir olayı anlatmaya başlar. Müddeiumumi'nin ve Hakim'in davayla ilgili önemli bir gelişme olup olmadığını sorması üzerine Faik Bey, geceleri Adile Hanım tarafından dikizlendiğini ve onun geceleri yataklarında uyumayı talep ettiğini söyler. Adile Hanım'ın avukatı Faik Bey'in bu iddiasına itiraz eder. Zira Faik Bey'in evde çalışan Rum asıllı Katina adlı hizmetçiyle bir gönül ilişkisi yaşadığını ve Adile Hanım'ın onları gece vakitlerinde aynı odada bastığını söyler. Şehber Hanım Faik Bey'e anlatılanların doğru olup olmadığını sorar. Faik Bey suçunu kabul etse de yeterli delil olmadığından iddiaların reddedilmesini ister. Faik Bey'in gerçeği itiraf etmesi üzerine Şehber Hanım vekilinin suçlu olduğunu kabul eder ve hatta onun idam edilmesini bile talep eder.

Tema

Adalet *Neler Göreceğiz?* adlı öyküde evli olan erkek müvekkilini savunan Şehber Hanım'ın, müvekkili hakkındaki gerçekleri öğrenmesinin ardından taraf değiştirmesi ve Faik Bey'in asılmasını dahi talep etmesi anlatılır. Başlangıçta Şehber Hanım Faik Bey'in kaynana mağduru olduğunu düşünmüştür. Ancak daha sonra Faik Bey'in itirafları üzerine onun yalnızca bir zampara olduğunu öğrenir ve müvekkili hakkındaki suçlamaları kabul edip onun en ağır şekilde cezalandırılmasını ister.

BİR CENTİLMEN

Kişiler

<i>Ekrem Roçilt</i>	Anlatının başkarakteri bir Beyoğlu beyefendisi olarak takdim edilir.
<i>Ziya</i>	Kırk-kırk beş yaşlarındaki bir doktordur. Roçilt'in arkadaşıdır.
<i>Necip</i>	Ziya'nın arkadaşlarından biridir.
<i>Hayri</i>	Ziya'nın arkadaşların biridir.
<i>Kâmil</i>	Diyalogdaki eyleyenlerden biridir.
<i>Hikmet</i>	Diyalogdaki eyleyenlerden biridir.
<i>Behice</i>	Roçilt'i baştan çıkarmaya çalıştığı iddia edilen kadındır.

Detaylı Olay Örgüsü

Roçilt'le Behice Arasında Geçen Olayın Başkaları Tarafından Konuşulması Osman Bey Gazinosu'na gelen Ziya arkadaşlarına selam verir. Arkadaşların bir araya gelmesiyle birlikte Ekrem Roçilt hakkında konuşulmaya başlanır. Gittiği her yerde saygı gören ve oldukça talihli bir kişi olan Roçilt'e herkes hayrandır. Gittiği lokantalarda ya da kahvelerde para ödemez. Bindiği tramvaylarda veya diğer ulaşım araçlarında kendisinden ücret alınmaz. Çengelköy'de köşkü olan bir tanıdığı Mısır'a gittiğinde köşkü Roçilt'e emanet etmiştir. Havalanın soğumasıyla birlikte yakacak odun alması gerektiğinde bile şanslı yaver gider ve tek kuruş para ödemediği bütün kış geçirebileceği kadar odun bulur. Onun iyi talihi ve ne kadar şanslı bir kişi olduğu arkadaşlar arasında ballandırılarak anlatılır.

Roçilt'in Behice'yle Neden Yatmadığını Ziya'ya Anlatması Ardından Hayri, Hayrettin'in evine konuk olan Roçilt'in Behice'yle olan macerasını anlatır. Roçilt Behice'ye yatağında yatabileceğini ve uyuduğu sırada ona asla dokunmayacağını söylemiştir. Masadakiler Behice'nin Roçilt'i baştan çıkarmaya çalıştığını ancak Roçilt'in Behice'yle yatmadığını söylerler. Ziya arkadaşlarının söylediklerine inanmaz. Onları saflıkla ve Roçilt'i yeterince tanımamakla suçlar. Ardından Tokatlıyan'da Roçilt'le buluşan Ziya yaşanan olayla ilgili gerçekleri öğrenir. Behice'yle aynı odayı paylaştığı günden önceki gün Mustafa Şevket'in metresinin evinde kalmış olan Roçilt kadın çamaşırları giymek zorunda kalmıştır. Giydiği kadın çamaşırlarını Behice'nin görmesini istememiş olan Roçilt onunla yatmamayı tercih etmiştir.

Tema

Samimiyetsizlik *Bir Centilmen* adlı öyküde Reşat Nuri Güntekin, Beyoğlu'nda centilmenliğiyle nam yapmış olan Roçilt adlı karakterin gerçek yüzünü gösterir. Bir beyefendi olarak takdim edilen Roçilt'in yatağına yatmış ve kendisini baştan çıkarmaya çalışmış olan kadınlara bile el sürmediği konuşulur. Ancak Roçilt'in Behice'ye el sürmemesinin nedeni onun bir önceki gece bir dostunun metresinin evinde kalmış olması ve kadın iç çamaşırları giymek zorunda kalmış olmasıdır. Roçilt Behice'ye kadın çamaşırlarıyla görünmek istemediğinden onunla yatmamıştır.

Kişi İncelemesi

Ekrem Roçilt (Kapalı/Asosyal/Sorumsuz/Mantıklı) Beyoğlu'nun en ünlü beyefendilerinden biri olan Roçilt başkalarının sırtından geçinerek hayatını idâme eder. Aslında maddi imkanları yaşadığı hayat tarzını karşılamaya yetmemektedir. Fakat Roçilt insanlardan faydalanmayı ve onları sömürmeyi bilir. Oynamış olduğu beyefendi rolüyle insanları etkisi altına almayı ve saygın bir insan olmayı başarır. Böylece başkalarına istediği şeyleri yaptırmayı başarır. Başkaları onun ne kadar talihli ve saygın bir kişi olduğunu konuşsa da aslında yalanlarla dolu bir hayat yaşamaktadır.

Canlı “Ziya Bey – Ne istersiniz adamcağızdan canım?.. Pekalâ adam... Tam hayat adamı... Asıl Roçilt'ten küçük bir farkı, parasızlığı... İsterse onu da kazanır ya... Lüzumu yoksa...” (Güntekin 2008, 114).

Saygın “O kadar ki, kartları bile böyle yazıldı. Herifte öyle bir tılsım var ki, İstanbul sanki onun hisse-i şayialı malı. İsteddiği saatte istediği evde veya lokantada yemeğini yer, istediği yerde yatar” (Güntekin 2008, 115).

Şanslı “- Yarın icabettiği kadar alırız, diye cevap verir... Niyeti, sabah kahvaltısını ettikten sonra çekip gitmek, bir daha yalıya uğramamak... Fakat o gece müthiş bir fırtına olur. Deniz; karşı sahilde ne kadar baraka, kulübe filan bulursa yıkar, toplar ve bir koy içinde bulunan yalının sahiline belki üç sene yetecek kadar odun getirir” (Güntekin 2008, 115).

Yalancı "Hayri – Roçilt, bu hareketiyle dünyayı, hayatı sevdirdi bana. Ziya Bey – (Düşünerek ayağa kalkar) Siz, daha Hanya'yı Konya'yı anlamamışsınız çocuklar! (...)" (Güntekin 2008, 117-118).

Gülünç "(...) Çamaşır değiştirmek lüzum geldi... Ev, ev değil ki... Oymalı kadın fanilalarından başka bir şey bulamadım... O da tamamıyla kavuşmamak şartıyla... Çaresiz, giydik... Dün gece içim çatır çatır yanar, ama insaf et... Bu hal ile kadın yanında nasıl soyunulur canım?.." (Güntekin 2008, 118).

PORSELEN ÇAY İBRİĞİ

Kişiler

Mürtaza Efendi Devlet dairesinde çalışan bir memurdur.
İzzet Bey Mümeyyizdir.
Mordohay Efendi Mürtaza Efendi'nin eski meslektaşdır. Anlatıda hırdavatçıdır.
Bekçi Mehmet Mürtaza Efendi'nin ikamet ettiği mahallenin bekçisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Mürtaza Efendi'nin Alacağı Hediye Konusunda Kurnazlık Yapması Yazın evlenecek olan Mümeyyiz İzzet Bey'in kızına düşün hediyesi almak amacıyla Bitpazarı'nı ve Kalpakçılarbaşı'nı altüst etmiş olan Mürtaza Efendi bütçesine uygun bir hediye bulamamıştır. Çalıştığı devlet dairesindeki herkes en az birkaç liralık hediyeler almıştır. Dairenin üstlerinden biri olarak hediye konusunda diğer memurlardan altta kalmak istemez. Ancak girdiği her dükkânda onun bütçesini öğrenen satıcılar onunla alay eder. Umudu tamamen kırılmış bir halde eve dönerken eski meslektaşlarından birinin sesini duyar. Memuriyet yıllarında birikim yapan Mordohay Efendi bir hırdavatçı dükkânı açmıştır. Mürtaza Efendi Mordohay'a durumunu anlatır. Yalnızca birkaç mecdiyesi olduğunu söyler. Mordohay Mürtaza Efendi'ye Çin yapımı porselen çay ibriği verir. Ancak çay ibriği kırıktır. Mordohay Mürtaza Efendi'ye hediyeyi Bekçi Mehmet'le göndermesini tavsiye eder. Hediyeyi bekçinin kırdığı düşünüleceğinden aldığı hediyein değerinin bir önemi kalmayacaktır.

Mürtaza Efendi'nin Planlarının Suya Düşmesi Mordohay'ın verdiği tavsiyeyi beğenen Mürtaza kırık çay ibriğini satın alıp evine gelir. Mürtaza Efendi eşine çay ibriğini iyice paketlemesini ve sabah saatlerinde onu Bekçi Mehmet'le İzzet Bey'in evine göndermesini söyler. Mürtaza Efendi eşini hediyein ne olduğunu kimseye söylememesi konusunda uyarır. Ertesi sabah İzzet Bey'in işe gelmeyeceğini düşünen Mürtaza Efendi gününü evde geçirmeye karar verir. Kahve içtiği sırada eşine hediyeyi gönderip göndermediğini sorar. Mürtaza Efendi'nin eşi Bekçi Mehmet aracılığıyla hediyeyi göndermiş ve hem bekçiye hem de bekçi aracılığıyla İzzet Bey'e hediyein çok hassas bir kırılacak olduğunu söylemiştir.

Tema

Yalan *Porselen Çay İbrigi* adlı öyküde; devlet dairesinde görev yapan üst seviyeli bir memurun amirlerinden birine hediye almaya çalışması ancak bütçesine uygun bir hediye bulamadığından hileye başvurması anlatılır. Hırdavatçı dükkânı işleten bir dostunun tavsiyesi üzerine ucuz fiyata kırık bir çay ibriği satın alan Mürtaza Efendi, mahallenin bekçisi aracılığıyla hediyeyi gönderip hediyeyi onun kırdığı izlenimi verecektir. Ancak eşinin boşboğazlığı nedeniyle planı suya düşer.

HATIRA DEFTERİ

Kişiler

Seniha Nişantaşı'ndaki bir konağın sahibidir. Hüseyin'le evlidir.
Nezihe Erenköy'deki bir konağın sahibidir. Hasan'la evlidir.
Hüseyin Seniha'nın çapkın ve düzenbaz eşidir.
Hasan Nezihe'nin çapkın eşidir.
Hemşire Hüseyin'in gerçekte var olmayan bir dostudur.

Detaylı Olay Örgüsü

Seniha'nın Hüseyin'e Güvenme Nedeni Nişantaşı'nda bir konakta yaşayan Seniha Nezihe'yi ağırlamaktadır. Eski mektep arkadaşları olan ikili evlilikleri ve eşleri hakkında dertleşmektedirler. 25-30 yaş aralığında olan iki arkadaş erkekler hakkında konuşurlar. Nezihe Seniha'ya eşi tarafından aldatılmaktan korkup korkmadığını sorar. Zira ikisinin de eşleri zaman zaman gece geç vakitlerde eve dönmektedirler. Seniha Nezihe'ye korkacak hiçbir şeyinin olmadığını, zira oldukça sadık bir hafiyesinin olduğunu söyler. Eşinin odasına giren Seniha masadaki gizli bir çekmeceye bir not defteri bulur. Bu defter Hüseyin'in günlüğüdür. Günlükte yazılanlara göre Hüseyin, geçmişte zorla evlendirilmiş ve daha sonra boşanmış olan müşkül durumdaki bir hemşireye yardım etmektedir. Seniha Hüseyin'in paraya ihtiyacı olduğunu bile bu defterden öğrenmektedir. Eşinin çok yardımsever ve gururlu bir erkek olduğunu bu defterden öğrenmiş olan Seniha'nın içi oldukça rahattır. Nezihe de eşinin geceleri ne yaptığını öğrenmek ister.

Hüseyin'in Seniha'yu Kandırması Kızıltoprak'taki bir gece aleminde herkes aşırı alkol tüketmiş olmaktan sızmıştır. Hasan, sevgilisini sırtında gezdirdiği için çok yorulmuştur. Bundan dolayı söylenmektedir. Onu üzgün bir halde gören Hüseyin Hasan'a ne olduğunu sorar. Hasan Hüseyin'e Nezihe tarafından baskı altına alındığını, gelmediği gecelerde harçlığının kesildiğini söyler. Hüseyin Hasan'a sırrını paylaşarak ona Nezihe'nin baskılarından nasıl kurtulacağını anlatır. Hüseyin günlüğünün Seniha tarafından okunduğunu bilmektedir. Bundan dolayı Hüseyin günlüğe yalnızca Seniha'nın öğrenmek istediği şeyleri yazmaktadır. Bu sayede eşi tarafından baskı altına alınmadan ve her isteği yerine getirilerek hayatını yaşamaktadır. Hasan da Hüseyin'in bu numarasından faydalanır. Nezihe Seniha'ya geçen günlerde Hasan'ın cebinden bir defter düştüğünü ve defterde yazılanlardan onun memlekete hizmet ettiğini öğrendiğini yazar.

Tema

Aldatma *Hatıra Defteri* adlı öyküde; yaşça büyük ancak varlıklı olan iki kadının, yaşça küçük ama yoksul olan eşleri tarafından nasıl kandırılıp aldatıldığı anlatılır. Gece alemlerinde ve sevgilileriyle vakit geçirmek isteyen Hüseyin eşinin sultasından kurtulmak için sahte bir hatıra defteri tutmaya başlamış ve bu deftere ne kadar iyi bir insan olduğunu anlatan yalanlar yazmıştır. Eşinin bu defteri bulup okumasını sağlayarak onun güvenini kazanmıştır. Eşinin güvenini kazanmış olan Hüseyin, eşinin baskısı altında kalmadan hareket eder ve ihtiyacı olduğunda ondan kolayca para alır.

KESATLIK

Kişiler

Satıcı Yağ satan yaşlı bir satıcıdır.
Anlatıcı Anlatının ben-öyküsel anlatıcısıdır.
Arkadaş Anlatıcının yağ satın almaya çalışan arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Satıcı'nın Arkadaş'a Yağ Satmaması Yolunun üstündeki bir kasabada yaşayan anlatıcıyı ziyarete gelmiş olan arkadaş onunla gezinirken kepenkleri kapalı bir dükkânın önünde yağ satan yaşlı bir satıcı görür. Arkadaş anlatıcıya Fransız dilinde yağların iyi görüldüğünü ve yağ satın almak istediğini söyler. Arkadaş'ın Fransızca konuştuğunu duyan satıcının yüzü asılır. Yağ satın almadan önce satıcıyla sohbet etmeye çalışan Arkadaş ona nereden geldiğini sorar. Satıcı Samanlı'dan geldiğini söyler. Arkadaş Satıcı'ya çok uzak bir yerden geldiğini ve dolayısıyla ailesinde bakması gereken çok insan olması gerektiğini söyler. Ancak Satıcı Arkadaş'ın her sorusuna ve sözüne ters cevap verir. Satıcı yağı yüksek bir fiyattan satmaya çalışır. Arkadaş onunla pazarlık yapmaya çalışsa da Satıcı'nın söylemleri üzerine ortam gerilir. En sonunda Satıcı, istediği meblağ verilecek olsa da satış yapmaktan vazgeçer. Bunun üzerine Arkadaş yağ satın alamadan evine döner.

Satıcı'nın Dükkân Sahibine Yağlarını Satamadığı İçin Dert Yanması Arkadaşını uğurladıktan sonra sigara satın almak amacıyla bir dükkâna giren anlatıcı Satıcı'yla karşılaşır. Kahve şekeri almak isteyen ve ücreti ödemek için elini cebine sokan Satıcı'nın yeterli parası olmadığı ortaya çıkar. Yağcı dükkân sahibine sabahtan beri yağ satmaya çalıştığını ancak hiçbir müşteri bulamadığını söyler.

Tema

Nâdürüstlük Kesatlık adlı öyküde; müşterilere kötü davrandığı için satış yapamayan ancak bir dükkândan kahve şekeri satın almaya çalıştığında yeterli parası çıkmayan satıcının hiç müşteri olmamasından ve satış yapamamaktan dert yandığı görülür. Anlatıcının arkadaşı Satıcı'dan yüksek ücret karşılığında yağ satın almak istemiş ancak satıcı arkadaşla inatlaşarak yağ satmamıştır. Kendi hatasını ve ayıbını mazeretlerle örtbas etmeye çalışan satıcının dürüst olmadığı görülür.

BİR MODERN GENÇ KIZ

Kişiler

Anlatıcı Ben-öyküsel anlatıcıdır. Trendeki yolculardan biridir.
Mimi Orta Anadolu vilayetlerinden birinde kâtiplik yapmaktadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Tuvaletin İşgal Edilmesiyle Yolcuların Öfkelenmesi Erzurum'dan İstanbul trenine binmiş olan anlatıcı Sapanca Gölü'ne varmış olduklarını söyler. İzmit'e varılmasıyla birlikte insanlar trenden inmek için hazırlık yapmaya başlamışlardır. Uzun süren yolculuk insanları birbirlerine yakınlaştırmıştır. Anlatıcı yolcuları her halleriyle gördüğünü söyler. Zira bunlar arasında yere serdiği bir örtü üzerinde yatan, pasaklı, sakallı ve her sabah yumurta yiyen bir adam da vardır. Yolcuların arasındaki çarşafly bir kadın çocuklarını dizginlemeye çalışmaktadır. Anlatıcı trende bir kalabalığın biriktiğini ve söylenmeye başladıklarını fark eder. Gürültünün artması üzerine kalabalığın olduğu yere gider. Trendeki tuvaleti saatlerce işgal etmiş olan bir kişiden şikâyet edilmektedir. Yolcular, tuvaletteki kişi yüzünden uzun süredir ihtiyaçlarını görememişlerdir. Tuvaletteki kişinin başına kötü bir şey geldiği düşünülse de memur onlara sakin olmalarını söyler.

Tuvaletten Genç Bir Kızın Çıkmasıyla Herkesin Sakinleşmesi Bir süre sonra tuvaletteki yolcu çıkar. Beklenilenin aksine kaba bir erkek değil modern görümlü genç bir kızla karşılaşılır. Genç kıza daha önce kompartımanında görmüş olan anlatıcı; onun adının Mimi olduğundan, Orta Anadolu'daki bir vilayette kâtip olduğundan ve yıllık iznini değerlendirmek amacıyla İstanbul'daki akrabalarının yanına gittiğinden bahseder. Yol boyunca çarşafly yolculuk etmiş olan genç kız, İstanbul'a varılmasına az bir süre kalınca süslenmiş, püslenmiş ve rahat kıyafetler giymiştir. Yolcular genç kıza kızamazlar. Yolcular genç kıza tuvalette bir şey unuttuğu konusunda uyarır. Genç kız tuvaletin önünde söylenen yolcuları terbiyesizlikle itham eder.

Tema

Kimlik *Bir Modern Genç Kız* adlı öyküde; bir dönemin Türkiye'sinde yaşayan kadınların yaşadıkları kimlik kargaşası anlatılmaktadır. Orta Anadolu vilayetlerinden birinde kâtiplik yapan Mimi, yıllık izin için İstanbul'a giden bir trene binmiş ve çarşafly giyinmiş bir halde yolculuk etmiştir. Ancak İstanbul'a yaklaşıldığında tuvaleti saatlerce işgal ederek süslenmiş ve giyinmiştir. İstanbul'a yaklaşıldığında trenin tuvaletinden alafanga bir kadın çıkar. Kadınların kimliklerinin bölgeden bölgeye değiştiği görülür.

SİNEMA, ÇOCUK VE SOKAK

Kişiler

Bay Çocukların babasıdır.
Bayan Çocukların annesidir.
Büyük Büyük oğuldur.
Küçük Küçük oğuldur. On iki yaşındadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Küçük'ün Sinemaya Alınmaması ve Büyük'ün Sinemaya Alınması Dört kişilik bir aile bütçeleri için oldukça uygun olduğundan sinemaya gitmeye karar vermiştir. Sinema salonunun önüne geldiklerinde küçük çocuğun sinemaya giremeyeceğini öğrenirler. Zira sinemadaki film o yaştaki bir çocuk için uygun değildir. Sinemacı ebeveynlere çocuğu çocuk filmine götürmelerini tavsiye eder.

Yakında her yaşta çocuk için film çekileceğini söyler. Çaresiz kalan ebeveynler on iki yaşında küçük oğullarına para verir ve film bitene kadar çok uzaklaşmamasını söylerler.

Büyük'le Küçük'ün Aynı Şeyleri Farklı Şekillerde Tecrübe Etmeleri

Eve döndüğünde ebeveynler oturma odasında otururken kardeşler yatak odalarında yatmaya hazırlanmaktadır. Büyük Küçük'e filmde kumarhane gördüklerini söyler. Küçük Büyük'e dışarıda kumar oynadığını ve tam kazanmak üzereyken polisler geldiği için kumarcuların kaçtığını söyler. Büyük Küçük'e filmde kavga sahnesi izlediklerini söyler. Küçük Büyük'e bir adamın, sevgilisinin omuzuna çarpan adamla kavga ettiğini ve birbirlerine ettikleri her hakareti duyduğunu söyler. Büyük Küçük'e filmde hırsızlık sahnesi izlediklerini söyler. Küçük Büyük'e bazı çocukların yaşlı bir kadının elmalarını çaldıklarını ve kendisinin de onlara yardım ettiğini söyler. Büyük Küçük'e filmde Greta Garbo'yu gördüklerini söyler. Küçük Büyük'e bir parkta iki sarışın kız gördüğünü ve onların arasında geçen müstehcen konuşmaları duyduğunu söyler.

Tema

Yeniyetmelik Sinema, Çocuk ve Sokak adlı öyküde iki erkek kardeşin aynı şeyleri farklı şekillerde tecrübe etmeleri anlatılır. Ebeveynleri tarafından sinemaya götürülen çocuklardan küçük olan yaşının küçük olması nedeniyle sinemaya alınmaz. Film boyunca dışarıda kalan küçük çocuk filmde öğrenebileceği bütün olumsuz alışkanlıkları hayatın kendisinden öğrenir ve bunları tecrübe eder. Ergenlik çağına erişmiş olan çocukların merak duyguları ve dış dünyayı algılama şekilleri yazarın gözünden okura aktarılır.

BİÇİLMİŞ KAFTAN

Kişiler

<i>Reşit Hüseyin</i>	Anlatının başkarakteri bakteriyologdur.
<i>Leman</i>	Reşit Hüseyin'in manevi kız kardeşidir. Bir şirkette daktilodur.
<i>Sabih Şükrü</i>	Reşit Hüseyin'in mektep arkadaşı ve Leman'ın ağabeyidir.
<i>Muhittin Bey</i>	Leman'ın çalıştığı şirketin müdürüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Leman'ın Muhittin Bey'le Evlenebilmek Amacıyla Reşit Hüseyin'den Ricada Bulunması Dersine geç kalmış olan Reşit Hüseyin aceleyle apartmanın merdivenlerinden inerken, mektep arkadaşı Sabih Şükrü'nün küçük kız kardeşi Leman'la karşılaşır. Leman Reşit Hüseyin'e rahatsız olduğunu ve kendisiyle acilen görüşmesi gerektiğini söyler. Reşit Hüseyin Leman'a hasta görünmediğini, kendisinin dahiliyecisi değil bakteriyolog olduğunu ve dersine geç kaldığını söyler. Ancak Leman'ın yoğun ısrarı üzerine Reşit Hüseyin onunla görüşmeyi kabul eder. Leman Reşit Hüseyin'e derdini anlatır. I. Dünya Savaşı yıllarında Almanya'ya tıp eğitimi almaya gitmiş olan Reşit Hüseyin Sabih Şükrü'yle burada tanışmıştır. Sabih Şükrü geçirdiği bir apandisit ameliyatı sonucunda hayatını kaybetmiştir. Onun ölümünün ardından Reşit Hüseyin Leman'a ağabeylik yapmaya başlamıştır. Yaşı ilerledikçe Leman Reşit Hüseyin'den uzaklaşmış ve kendi geçimini sağlamaya başlamıştır. Bir şirkette daktilo olan Leman müdürüne âşiktir. Varlıklı ve dışa dönük bir karakter olduğundan Leman'ın onu evlenmeye ikna etmesi oldukça zordur. Dolayısıyla Leman Muhittin Bey'i Reşit Hüseyin'le kışkırtmaya karar verir. Başlangıçta Leman'ın teklifini reddeden Reşit Hüseyin, onun yoğun ısrarları sonunda oynaması istenen rolü kabul eder.

Leman'ın Amacına Ulaşması ve Reşit Hüseyin'in Yalnız Kalması

Leman Reşit Hüseyin'i arar ve Kızılay'daki bir baloya katılacaklarını söyler. Ardından şirketi aramasını ve telefonu açacak olan Muhittin Bey'e Leman'ın durumunu merak ettiğini söylemesini ister. Katıldıkları davette Reşit Hüseyin Muhittin Bey'e Leman'a evlenme teklif edeceğini söyler. Başlangıçta Muhittin Bey'in tebrik dileklerini iletmesinden planın işe yaradığını düşünse de daha sonra yanıldığını anlat. Apartmanın merdivenlerinden dorse yetişmek için aceleyle inen Reşit Hüseyin Leman'la karşılaşır ve Leman ona Muhittin Bey'den evlenme teklifi aldığını söyler. Leman'ın planı işe yaradığı ve kendisi amacına ulaşmıştır. Ancak Leman'a çok alışmış olan Reşit Hüseyin onun yokluğuna alışamayacak olmaktan korkar.

Tema

Pişmanlık *Biçilmiş Kaftan* adlı öyküde, Almanya'daki Tıp eğitimi alırken tanıştığı bir dostunun ölümü üzerine onun kız kardeşine ağabeylik yapmış olan Reşit Hüseyin'in, Lamia'yı biriyle evlendirmiş olmaktan yaşadığı pişmanlık anlatılır. Erişkinlik yaşına gelmiş olan Lamia, daktilo olarak çalıştığı şirketin müdürüyle evlenmek ister. Reşit Hüseyin'in yardımıyla Lamia amacına ulaşır. Ancak Lamia'nın evlenmesiyle Reşit Hüseyin tek başına kalır.

BİR ARTİST

Kişiler

<i>Müşteri</i>	Lokantadaki müşteri bir dolandırıcıdır.
<i>Kosti</i>	Lokantada çalışan Rum asıllı yaşlı bir garsondur.
<i>Patron</i>	Lokantanın sahibidir.
<i>Polis</i>	Lokantayla müşteri arasında yaşanan anlaşmazlığı soruşturur.
<i>Anlatıcı</i>	Ben-öyküsel anlatıcıdır. Lokantadaki müşterilerden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Müşterinin Garsonla Lokanta Sahibini Kandırması Garson masaya müşterinin para üstünü getirir. Ancak müşteri garsonun bozuk para getirmesine şaşırır. Alaycı bir üslupla müşteri garsona eksik para üstünü getirmesini söyler. Ancak garson müşterinin ücret olarak bir lira verdiğini ve kendisinin de para üstünü doğru getirdiğini söyler. Müşteri garsona on lira verdiğini ve para üstünün eksik olduğunu söyler. Yaşlılığı nedeniyle kendinden şüphe eden garson patronla görüşür. Patron müşterinin yanına gelir ve ona garsonun doğru söylediğini, kendilerine bir lira ödeme yapıldığını söyler. Bunun üzerine müşteri polis çağırılmasını ister. Zira parasının gasbedildiğini iddia eder. Polis lokantaya girip müşterinin yanına gelir. Müşteri polise durumu anlatır. Kendine ait paraların seri numaralarını defterine not eden müşteri, lokantaya gelmeden önce üzerinde olan on liralardan seri numaralarını gösterir. Defterdeki seri numaralarıyla eşleşen bir on liranın kasada olması gerektiğini söyler. Kasadaki on liralardan incelenir ve müşterinin defterindeki seri numaralardan birine sahip olan on lira bulunur. Bunun üzerine müşteri haklı bulunur ve para üstü ödenir.

Anlatıcının Müşterinin Oynadığı Oyunu Kendi Ağzından Öğrenmesi Lokantadan çıkıp Taksim meydanına doğru yürüyen müşteriye yetişen anlatıcı ona nereye gittiğini sorar. Müşterinin Ayazpaşa'ya gittiğini söylemesi üzerine anlatıcı da o yöne gittiğini ve ona eşlik etmek istediğini söyler. Anlatıcı müşteriye lokanta sahibini, garsonu ve polisi nasıl kandırdığını sorar. Zira anlatıcı müşterinin bir düzenbaz olduğunu bilmektedir ve o da garsona bir lira ödediğini görmüştür. Aralarındaki samimi diyalogun ardından müşteri anlatıcıya yeni numarasını anlatır. Yan masada oturan müşterinin masanın üstüne on numara bıraktığını fark eden müşteri paranın üzerinde yazılı olan seri numarayı defterine not etmiş ve herkesi kandırmayı başardığı bir oyun oynamıştır. Yan masadaki kişinin parasında yazılı olan seri numarayı defterine not etmesiyle oynadığı oyundan oldukça kârlı çıkmıştır. Anlatıcı müşteriyle alay eder ve masum insanları soyduğunu söyler. Müşteri anlatıcıya lokantacının da türlü hileler yaptığını söyleyerek kendini savunmaya çalışır. Ancak anlatıcı müşterinin suçluymken haklı çıkma çabasını gülünç bulur.

Tema

Aldatma *Bir Artist* adlı öyküde müşterilerden birinin garsonla lokanta sahibi nasıl kandırdığı anlatılır. Yan masada oturan kişinin bıraktığı on liranın üzerinde yazan seri numarayı not defterine kaydeden müşteri, yapmış olduğu planla lokanta çalışanlarını kandırmayı başarır. Rolünü oldukça iyi oynamış ve anlatıcı dışında herkesi kandırmayı başarmış olan müşteri yediği yemeğin yanında lokantadan para da alır.

DİPLOMASIZ DOKTOR

Kişiler

<i>Hâkim</i>	Duruşmayı yöneten anlatı kişisidir.
<i>Hüseyin Edip</i>	Kırk dört yaşındaki bir mühendistir.
<i>Nedime</i>	Otuz beş yaşlarındaki şahittir.
<i>Mahmure</i>	Hüsnü'nün eşidir.

Hüsnü Bey Mahmure'nin eşi ve Hüseyin Edip'in arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hüseyin Edip'in Diplomasız Doktorluk Yapmakla Yargılanması Asıl mesleği mühendislik olan Hüseyin Edip hâkim karşısındadır ve diploması olmadığı halde doktorluk yapma suçlamasıyla yargılanmaktadır. Hüseyin Edip'in suçlamaları reddetmesi üzerine ilk şahit duruşma salonuna çağırılır. Otuz beş yaşlarındaki Nedime Hâkim'e; eşinin apandisit ameliyatı olması gerektiğini ve bir tanıdığıının tavsiyesi üzerine davalıyla görüştüğünü ancak kendisinin eşini ameliyat etmeye yanaşmadığını söyler. Tanığın ifadesi yeterli bulunmadığından ikinci tanık çağırılır. Uzun boylu ve ince yapılı Mahmure Hâkim'e, eşinin kısa bir süre önce ameliyat edildiğini ve ameliyatı sanığın yaptığını söyler. Hüseyin Edip iddiaları reddeder ve Mahmure'nin eşi Hüsnü Bey'in de dinlenmesini ister.

Hüsnü Bey'in Gerçeği İtiraf Etmesi Bunun üzerine Mahmure'nin eşi Hüsnü Bey duruşma salonuna alınır ve ifadesi dinlenmek istenir. Hüseyin Edip Hüsnü Bey'den gerçeği anlatmasını ister. Ancak Hüsnü Bey Hâkim'e gizli duruşma yapılmadığı sürece gerçeği söyleyemeyeceğini söyler. Bunun üzerine salondaki izleyiciler dışarı çıkarılır. Mahmure'nin salondan çıkarılmasıyla Hüsnü Bey gerçeği anlatır. Mahmure beğendiği bir kürkü eşinin bir şekilde satın almasını istemiştir. Kürkü alacak parası olmayan Hüsnü Bey Hüseyin Edip'le görüşmüş ve kürkü satın almaktan kurtulmak için hazırladığı planı ona anlatmıştır. Doktor kılığına giren Hüseyin Edip Hüsnü'nün isteğini yerine getirmiştir. Oynadığı oyun sayesinde Hüsnü Bey hem kendini eşine acındırarak kürkü satın almaktan kurtulmuştur hem de bir hafta boyunca Hüseyin Edip'in yerinde dinlenmiştir.

Tema

Evlilik *Diplomasız Doktor* adlı öyküde; Hüsnü Bey adlı anlatı kişinin evliliğinde yaşadığı bir sorun anlatılır. Eşinin istediği kürkü satın alacak maddi gücü olmayan Hüsnü Bey, kürkü satın almaktan kurtulmak için mühendis olan dostu Hüseyin Edip'e hazırladığı planı anlatmıştır. Plan gereği Hüseyin Edip'in doktor kılığına girmesi gerekir. Ancak doktor olması ve apandisit ameliyatı yapmasıyla ünlenen Hüseyin Edip diplomasız doktorluk yapmakla yargılanır.

HASTA ÇOCUK

Kişiler

Hasta Çocuk İki yaşında hastalığa yakalandığından karnı şişmiş ve uzuvları aşırı zayıflamıştır.
Baba Hasta çocuğun babasıdır.
Anne Hasta çocuğun annesidir
Dilenci Çocuk Bacakları tutmadığından dilencilik yapan bir çocuktur.

Detaylı Olay Örgüsü

Hasta Çocuğun Tedavi Edilememesi Çok zeki ve sağlıklı görünen çocuk iki yaşında ciddi bir hastalığa yakalanmıştır. Maddi durumu pek iyi olmayan anne ve baba hasta çocuklarını ücretsiz tedavi ettirebilecekleri her yere götürmüş ve her tedavi yoluna başvurmuştur. Ancak ebeveynlerin girişimi sonuçsuz kalmış ve çocuk tedavilere olumlu yanıt vermemiştir. Dolayısıyla anne ve baba odağını diğer dört çocuğuna çevirmiş ve hasta olanı kendi haline bırakmıştır. Doktorlardan birinin tavsiyesi üzerine hasta çocuğu evin bahçesine yatırmış ve mümkün olduğunca onun güneşten faydalanmasını sağlamışlardır. Ancak hasta çocuğun sağlığında hiçbir düzelme olmamıştır.

Hasta Çocuğun İlk Defa Varlık Göstermesi Bir gün uzak ülkelerden birindeki dayılarının hayatını kaybetmesi üzerine aile zengin olur. Anne ve baba çocuklarıyla birlikte daha iyi bir muhite ve eve yerleşir. Dört çocuk iyi mekteplere gönderilir. Anne ve baba hasta çocuklarını paralı doktorlara götürmeye başlarlar. Hastalığına kesin bir tedavi bulunamasa da yaşam koşulları iyileştirilmeye çalışılır. Baba hasta oğlunun daha iyi hissetmesi için kıyafetler ve oyuncaklar satın alır. Onu gezdirir. Fakat hasta çocuk hâlâ hayattan soyutlanmış gibi görünür. Bir gün hasta çocuk evin önünde ayakları tutmayan dilenci bir çocuğun geçtiğini görür. Hasta çocuk ilk defa hareketlenmeye ve birine seslenmeye başlar. Hasta çocuk dilenci çocuğa elindeki erikleri gösterir ve onları ona vereceğini söyler. Dilenci çocuğun kendisine yaklaşmasıyla birlikte hasta çocuk onun üstüne atılır ve onu var gücüyle dövmeye başlar. Ebeveynleri sesleri duyup iki çocuğu ayırır. Hasta çocuk eskisinden daha iyi

ve sağlıklı görünmektedir. Zira ilk defa kendisinden daha müşkül durumda olan biri görmüş ve onu ezmenin tadına varmıştır.

Tema

Öfke *Hasta Çocuk* adlı öyküde; iki yaşında ciddi bir rahatsızlığa yakalandığından yaşam kalitesi neredeyse sıfıra inmiş olan bir çocuğun hayata karşı olan öfkesi anlatılır. Anne ve baba hasta çocuklarının iyileşebilmesi için elinden geleni yaparlar ancak başarılı olamazlar. Hasta çocuk, bacakları tutmayan dilenci bir çocuğu döverek ilk defa kendini birinden daha üstün hisseder. Yaşadığı talihsizliğin öfkesini ondan çıkarır.

BİR GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI

Kişiler

Yolcu Anlatının başkarakteri anlatının anlatıcısıdır.
Gümrük Memuru Gümrükte çalışan Fransız görevlidir.
Artin Sergizyan Gümrükte görevli Ermeni asıllı bir memurdur.

Detaylı Olay Örgüsü

Yolcunun Acem Halısının Gümrüğe Takılması Anlatıcı, iki sene evvel bir ahabının iş için Fransa'ya gittiğini ve giderken yanında kendisine ait bir çantanın yanında dostlarından birinin Marsilya'daki tanıdığına göndermek istediği Acem halısı olduğunu söyler. Yolculuğu yapan kişi lafı devralır ve olayı anlatmaya başlar. Bahsi geçen dönemde Fransa'ya dışarıdan halı ithal etmek yasaktır. Bundan dolayı gümrükte gümrük memurları halıya el koymak zorunda olduklarını söylerler. Fakat Fransa'nın dini konularda vatandaşlarına özgürlük tanıdığını bilen yolcu gümrük memuruna halının aslında bir seccade olduğunu ve Müslümanların onun üstünde namaz kıldıklarını söyler. Yolcunun iddiası üzerine gümrük memuru Bay Artin Sergizyan'ı arar ve ona seccadeyle namazın ne olduğunu sorar. Ardından gümrük memuru Artin Sergizyan'dan halının bir seccade olup olmadığını teyit etmek için gelmesini ister.

Yolcunun Fransız Gümrük Memurlarını Kandırması İstanbullu bir Ermeni olan Artin Sergizyan yolcuyu samimi bir şekilde selamlar. Yolcu durumu anlatır. Gümrük memuru halının açılmasını ve Sergizyan'ın halının seccade olduğunu onaylamasını ister. Sergizyan halının bir seccade olduğunu onaylar. Ancak gümrük memuru halının ibadet için çok büyük olduğunu söyler ve yolcunun bir namaz kılmasını ister. Bunun üzerine yolcu halının üstünde namaz kılmaya başlar. Hiçbir dua bilmediği için Muallim Naci'nin Kuzu adlı şiirini makamlı okur. Namaz sırasında rükua gittiğinde yolcu kalkmaz. Zira halının her yerini doldurmamış ve gümrük memurlarının halının seccade olmadığını anlayacaklarından korkmuştur. Yolcu Sergizyan'a ne yapması gerektiğini sorar. Sergizyan yolcuya namazı bitirdikten sonra halıyı tamamen kullanmak için bir takla atmasını söyler. Yolcu söyleneni yapar. Bunun üzerine yolcu Acem halısıyla birlikte gümrükten geçer.

Tema

Sahtekârlık *Bir Gümrük Kaçakçılığı* adlı öyküde başkarakter; Fransa gümrüğünden kaçak olarak geçirdiği bir İran halısının öyküsünü anlatır. Vakanın geçtiği dönemde Fransa'ya halı ithal etmek yasak olduğundan yolcunun İran halısı gümrüğe takılır. Ancak yolcu, Fransa hükümetinin din konusunda önemli ayrıcalıklar tanıdığını bildiğinden halıyı gümrükten geçirebilmek için dini istismar eder. Gümrük memurlarını halının aslında bir seccade olduğuna ikna eder.

Kaynakça

Güntekin, Reşat Nuri. *Tanrı Misafiri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2008.

Kanter, M. Fatih. *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Yapı ve İzlek*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Fırat Üniversitesi, Elazığ: Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Yazar, Suat. *Reşat Nuri Güntekin'in Eski Hastalık, Ateş Gecesi, Değirmen Romanlarının Olay Örgüsü, Şahıslar Kadrosu, Zaman ve Mekân Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Beykent Üniversitesi, İstanbul: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022.